

SVENSKARNA LÅNGSIKTIGT ALLTMER POSITIVA TILL INVANDRARE

MARIE DEMKER

Svensk opinion blir allt mindre negativ till invandrade svenskar och till närvaron av människor från andra länder.¹ Under mer än femton år har svenska folkets attityder till människor från andra länder undersökts via SOM-institutet. Konstruktionen av frågorna avser att påvisa attityderna till människor som kommer från andra delar av vår värld, oavsett hur de kommit hit eller av vilka skäl de vistas här. Undersökningen visar entydigt att svenskarnas inställning till ”utlänningar” har blivit alltmera tillåtande, både på den mer allmänna samhällsnivån och på den mer privata familjenivån.

Vi kan dessutom notera att stödet för anti-rasistiska organisationer och stödet för invandrades religionsfrihet ligger på ungefär samma nivå som tidigare.

Tabell 1 Svenska folkets attityder till invandrare, utlandsfödda och rasism 1993-2009 (procent)

Instämmer helt eller i stort sett i påståendet:	1993	1997	1999	2004	2007	2009
”Det finns för många utlänningar i Sverige”	52	48	40	42	39	36
”Invandrarna i Sverige skall fritt få utöva sin religion här”	41	39	41	40	37	38
”Jag kan tänka mig att gå med i en organisation som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet”	40	44	49	47	39	41
”Jag skulle inte tycka om att få en invandrare från en annan del av världen ingift i familjen”	25	18	17	15	14	12

Kommentar: Svarsalternativen var instämmer helt, i stort sett, delvis, inte alls samt vet ej. Den redovisade siffran är andelen som svarat instämmer helt eller instämmer i stort sett. Endast personer som besvarat frågan är medräknade i procentbasen. Personer som svarat ”vet ej” är inte medräknade i procentbasen.

Allt färre instämmer i påståendet att ”Det finns för många utlänningar i Sverige”.² Variationerna är små mellan varje enskild mätning, men trenden är klar: År 2009 instämde endast 36 procent i påståendet helt eller i stort sett, mot 52 procent 1993. Resultaten visar också att attityden till att en ny familjemedlem som kommer från en annan del av världen har blivit alltmera generös. År 2009 är det endast 12 procent som säger sig *inte* tycka om att få en invandrare från en annan del av världen ingift i familjen. Det är den lägsta andelen hittills och mindre än hälften av andelen år 1993 när undersökningen påbörjades.

Bland partisympatisörerna ser vi också att nästan alla partiers sympatisörer antingen inte förändrat sin attityd eller blivit mindre benägna att instämna i påståendet att det finns för många utlänningar i vårt land. Endast bland Centerpartiets sympatisörer finns en signifikant ökning av instämmande i påståendet. Sverigedemokraternas sympatisörer skiljer ut sig från övriga genom att i stort sett mangrant instämna i påståendet.

Tabell 2 Partisympatisörer som instämmer helt eller i stort sett i påståendet ”Det finns för många utlänningar i Sverige” 2007 och 2009 (procent)

	2007	2009
Vänsterpartiet	22	(26)
Socialdemokraterna	42	34
Miljöpartiet	18	20
Centerpartiet	25	34
Folkpartiet	30	27
Kristdemokraterna	42	(38)
Moderaterna	47	38
Sverigedemokraterna	92	88

Kommentar: Påståendet som svarspersonerna fick ta ställning till löd: ”Det finns för många utlänningar i Sverige” och svarsalternativen var instämmer helt, i stort sett, delvis och inte alls samt vet ej. Den redovisade andelen är de som svarat instämmer helt och i stort sett. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen och inte de som svarat vet ej. Andelar inom parantes har alltför få svarande för att vara helt säkra och skall därför bedömas med stor försiktighet.

Attitydmönstret bland svarspersonerna följer tidigare forskning och visar att personer i storstäder är mindre benägna att instämna i påståendena att det finns för många utlänningar i Sverige och att de inte skulle tycka om att få en person från en annan del av världen ingift i familjen. Stödet för invandrares religionsfrihet är också större i storstäderna.

På samma sätt följer resultaten tidigare forskning i och med att äldre (19 procent bland dem över 65 år) är mer negativa än yngre till att få en person från en annan del av världen ingift i familjen. Bland partisympatisörerna utmärker sig Sverigedemokraternas sympatisörer genom att mer än hälften (55 procent) inte skulle tycka

om att få en person från en annan del av världen ingift i familjen. Övriga partisympatisörers andel pendlar som en jämförelse mellan 7 och 13 procent.

Attityden till invandrades religionsfrihet har inte förändrats under undersökningsperioden utan pendlat runt ett instämmande helt eller i stort sett på 40 procent. Det är heller inte så att grupperna som stödjer invandrades religionsfrihet har förändrats. Stödet är konstant högst bland de yngre, men skillnaden har ökat över tid. Stödet är också större bland män än bland kvinnor, men skillnaden är liten. Bland partisympatisörerna är det Vänsterpartiets och Miljöpartiets sympatisörer som idag i högst utsträckning stödjer invandrades religionsfrihet. Fram till 2004 var stödet stort också bland Folkpartiets sympatisörer.

Tabell 3 Partisympatisörer som instämmer helt eller i stort sett i påståendet "Invandrarna i Sverige skall fritt få utöva sin religion här" 1993-2009 (procent)

	1993	1997	2004	2007	2009
Vänsterpartiet	53	34	40	46	53
Socialdemokraterna	38	39	38	33	35
Miljöpartiet	62	42	56	40	56
Centerpartiet	39	35	31	49	30
Folkpartiet	63	52	52	48	41
Kristdemokraterna	45	43	40	33	38
Moderaterna	44	38	39	37	36
Sverigedemokraterna	-	-	-	-	11
Ny Demokrati	16	-	-	-	-

Kommentar: Påståendet som svarspersonerna fick ta ställning till löd: "Invandrare i Sverige skall fritt få utöva sin religion här" och svarsalternativen var instämmer helt, i stort sett, delvis och inte alls samt vet ej. Den redovisade andelen är de som svarat instämmer helt och i stort sett. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen och inte de som svarat vet ej.

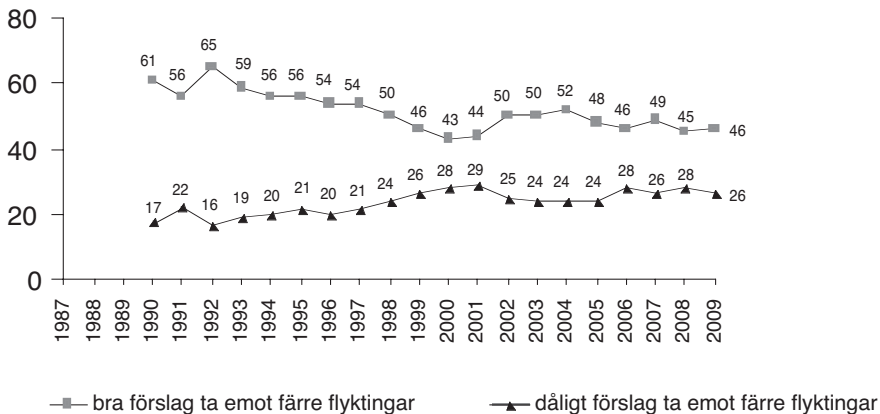
Att svenska folket skulle ha blivit alltmera främlingsfientligt eller allt mera negativa till invandrare är således påståenden som helt saknar stöd. Att Sverigedemokraternas sympatisörer skiljer sig väsentligt från andra partisympatisörer i frågor som rör främlingsfientlighet är däremot sant. Sverigedemokraternas sympatisörer är dramatiskt mycket mer negativa till utländska inslag i samhället, invandrades religionsfrihet och till familjemedlemmar med ursprung utanför Sverige än alla de parlamentariska partiers sympatisörer.

Flyktningmottagning i Sverige

Svenska folkets inställning till att ta emot flyktingar har inte förändrats 2009. I SOM-undersökningen 2009 menar 46 procent att det är ett mycket eller ganska

bra förslag att ta emot färre flyktingar jämfört med 45 procent 2008. Förändringen är inom felmarginalen och inte signifikant.

Figur 1 Den svenska opinionens syn på flyktingmottagning i Sverige 1990-2009 (procent)

Kommentar: Förslaget som svarspersonerna fick ta ställning till löd: ”Ta emot färre flyktingar i Sverige” och svarsalternativen var mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt samt mycket dåligt förslag. Den redovisade andelen är de som svarat mycket eller ganska bra respektive mycket eller ganska dåligt förslag. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen.

Andelen personer som anser att det är ett dåligt förslag att ta emot färre flyktingar – alltså i någon mening vill fortsätta som idag eller vara mer generösa – har sjunkit med två procentenheter till 26 procent. Som framgår av figur 1 följer de två kurvorna varandra som spegelbilder.

Mönstret i tabell 4 bland olika partisympatisörer är det förväntade sedan tidigare forskning. Vänsterpartiets och Miljöpartiets sympatisörer är minst negativa till att ta emot flyktingar medan Moderaternas sympatisörer är de som är mest negativa, tillsammans med Sverigedemokraternas sympatisörer. Den enda förändring att notera är att Kristdemokraternas sympatisörer har blivit mer negativa till att ta emot flyktingar sedan 2008. Sverigedemokraternas sympatisörer ställer sig i princip mangrant bakom förslaget att ta emot färre flyktingar.

Vid en jämförelse mellan attityden till ”för många utlänningar” i samhället och attityden till att ta emot färre flyktingar i Sverige visar sig rangordningen mellan partiernas sympatisörer i stort sett vara densamma. Rangordningen, från den mest generösa sympatisörgruppen till den mest restriktiva, avseende attityden till att ta emot flyktingar är följande: MP-V-C-S-FP/Kd-M. Om vi tittar på motsvarande

rangordning när opinionen ställs inför påståendet att det ”finns för många utlänningar i Sverige” är rangordningen, från den mest generösa till den mest restriktiva, följande: MP-V-Fp-C/S-Kd/M. Folkpartiets, Socialdemokraternas och Centerpartiets sympatisörer byter helt enkelt plats med varandra i mitten.

Tabell 4 Svenska folkets inställning till flyktingmottagning efter partisympati. Andel som angivit att det är ett bra förslag att ta emot färre flyktingar 2008-2009 (procent)

Partisympati	2008	2009
Vänsterpartiet	28	30
Miljöpartiet	25	23
Socialdemokraterna	43	43
Centerpartiet	44	45
Folkpartiet	42	42
Kristdemokraterna	36	42
Moderata samlingspartiet	53	55
Sverigedemokraterna	93	95

Kommentar: Förslaget som svarspersonerna fick ta ställning till löd: ”Ta emot färre flyktingar i Sverige” och svarsalternativen var mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt samt mycket dåligt förslag. Den redovisade andelen är de som svarat mycket eller ganska bra. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen.

Avseende kön och ålder återfinns de numera stabila mönstren i synen på flyktingmottagning. Tabell 5 visar att kvinnor är mer positiva än män, och att äldre är något mer negativa än yngre. Generellt sett har dock ålder en förhållandevis liten betydelse för attityd till flyktingmottagning. Liksom tidigare är också boende i storstadsområden mindre negativa till flyktingmottagning. På samma sätt är det väntat att personer som besöker gudstjänst eller religiöst möte då och då är mindre negativa till flyktingmottagning än de som aldrig besöker gudstjänst.

Sammanfattningsvis ser vi således en långsiktig trend sedan 1990-talets början där svenska folkets hållning till alla grupper av invandrare i Sverige blivit allt mindre restriktiv. En påtaglig trend är att hållningen till utländska inslag i såväl samhälle som i den egna familjen har blivit mer positiv. Under det senaste decenniet har inställningen till flyktingmottagning förändrats mycket litet, andelen som vill minska flyktinginvandringen är 2009 densamma som för tio år sedan. Vi kan också konstatera att Sverigedemokraternas sympatisörer skiljer sig kraftigt från de parlamentariska partiernas sympatisörer, inte bara i sin restriktiva hållning till flyktingmottagning utan också i sin motvilja mot internationellt inflöde i svenskt samhälle, i egen familj och i svenskt religiöst liv.

Tabell 5 Svenska folkets inställning till flyktingmottagning efter kön, ålder, bostadsort och gudstjänstbesök. Andel som anger att det är ett bra förslag att ta emot färre flyktingar 2009 (procent)

Samtliga	46
Kön	
Män	49
Kvinnor	43
Ålder	
16-29 år	46
30-49 år	42
50-64 år	44
65-85 år	53
Bostadsort	
Landsbygd	49
Mindre tätort	49
Stad/större tätort	51
Storstadsområde	46
Gudstjänstbesök/år	
Aldrig	47
Minst en gång	42

Kommentar: Förslaget som svarspersonerna fick ta ställning till löd: "Ta emot färre flyktingar i Sverige" och svarsalternativen var mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt samt mycket dåligt förslag. Den redovisade andelen är de som svarat mycket eller ganska bra. Endast personer som besvarat hela frågan är medtagna i procentbasen.

Noter

- ¹ Texten är en uppföljning på motsvarande SOM-undersökning som genomfördes 2007 varför analyserna i stora delar utgör en fortsättning av den undersökningen. (Demker 2008)
- ² Påståendet är vanligt förekommande i surveyundersökningar för att utröna befolkningens tolerans gentemot främlingar. Se t ex Amin 2004 som jämfört med Sverige visar på betydligt högre nivåer av motvilja i flera EU-länder, liksom i EU (före utvidgningen) som helhet.

Referenser

- Amin, Ash (2004) "Multi-ethnicity and the idea of Europe" *Theory, Culture & Society*, no 2 vol 21 s 1-24.
- Demker, Marie (2008) "Flyktingopinionen: Långsamma förskjutningar inom stabila ramar" ur Holmberg, S & L Weibull (red) *Skilda världar*, SOM-rapport nr 44, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet, Göteborg.